Кібербулінг та його типи

Безпечне і здорове освітнє середовищеє сукупністю умов у закладі освіти, що унеможливлюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору.

Кібербулінг - це один із різновидівбулінгу(цькування), що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням сучасних електронних технологій: Інтернету (електронної пошти, форумів, чатів, ICQ) та інших засобів електронної техніки – мобільних телефонів чи інших ґаджетів.

Відмінності кібербулінгу від булінгу зумовлюються особливостями Інтернет-середовища: анонімністю, можливістю підмінити ідентичність, охоплювати велику аудиторію одночасно, (особливо дієво для поширення пліток), здатність тероризувати та тримати у напрузі жертву будь-де і будь-коли.

Кібербулінг являється формою психологічного насильства.

ТИПИ КІБЕРБУЛІНГУ:

- перепалка (флеймінг) - обмін короткими гнівними та запальними репліками між учасниками з використанням комунікаційних технологій (як правило, на форумах та в чатах);
- нападки (домагання) – регулярні висловлювання образливого характеру на адресу жертви (багато СМС-повідомлень, постійні дзвінки), що перевантажують персональні канали комунікації;
- наклеп - поширення неправдивої, принизливої інформації;
- самозванство - використання особистих даних жертви (логіни, паролі до акаунтів в мережах, блогах) з метою здійснення від її імені негативної комунікації;
- публічне розголошення особистої інформації - поширення особистої інформації, наприклад шляхом публікування інтимних фотографій, фінансової інформації, роду діяльності з метою образи чи шантажу;
- ошуканство - виманювання конфіденційної особистої інформації для власних цілей або передачі іншим особам;
- відчуження (острокізм, ізоляція)- он-лайн відчуження в будь-яких типах середовищ, де використовується захист паролями, формується список небажаної пошти або список друзів;
- кіберпереслідування - приховане вистежування жерти для скоєння нападу, побиття, зґвалтування;
- хепіслепінг – реальні напади, які знімаються на відео для розміщення в Інтернеті, що можуть привести до летальних наслідків;
- онлайн-грумінг – побудова в мережі інтернет дорослим або групою дорослих осіб довірливих стосунків із дитиною (підлітком) із метою отримання її інтимних фото/відео та подальшим її шантажуванням про розповсюдження цих фото, наприклад для

отримання грошей, більш інтимних зображень чи навіть примушування до особистих зустрічей.

Ознаки кібербулінгу:

♦ систематичність (повторюваність) діяння;

♦ наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

♦ дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Якщо висловлювання, поширення картинок тощо в мережі Інтернет щодо певної особи сприймається нею як жарт, не мають систематичного характеру та не викликають негативних емоційних реакцій, такі дії не вважаються кібербулінгом.

Сторони кібербулінгу та їхні ролі

Кривдник(булер)– учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу.

Потерпілий (жертва)– учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування).

Спостерігач– свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування).

Дії педагогічних працівників у випадку виявлення кібербулінгу

НормиПорядку реагування на випадки булінгу (цькування), затверджений наказом Міністерством освіти і науки України від 28 грудня 2019року № 1646(далі - Порядок), поширюється у тому числі на випадки прояву кібербулінгу.

Так, у закладі освітизаяви або повідомленняпро випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення приймаєкерівник закладу(абзац другий пункту 1 розділу IIIПорядку).

Повідомлення можуть бути вусній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

https://www.facebook.com/ukrainskagromadskarada/photos/

Керівник закладу освіти у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

1. невідкладно у строк, що не перевищуєоднієї доби, повідомляєтериторіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);
2. за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
3. повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування),

з’ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;

4. повідомляє центр соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;
5. скликає засіданнякомісії з розгляду випадку булінгу (цькування)(далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завданьне має перевищувати десяти робочих днівіз дня отримання заяви або повідомлення керівником закладу освіти (пункт 11 розділу VIIПорядку).

Дії потерпілого щодо видалення інформації про нього в комп'ютерній мережі

З метою захисту від кібербулінгу потерпілий може вчиняти наступні дії:

→ На початковому етапі прояву кібербулінгу, якщо це можливо, емоційно не реагувати, оскільки "емоції породжуються емоції".

→ Фіксувати всі дії кривдника (наприклад, робити фото або скріншоти неправдивої інформації про себе; інформації, що містить персональні дані; інформації, що принижує честь та гідність (далі - інформація).

→ Звернутися за порадою щодо дій кривдника до батьків, вчителів, довіреної особи або зателефонувати на національну дитячу "гарячу" лінію (у будні: з 12.00 по 16.00 за номером0 800 500 225(безкоштовно зі стаціонарних та мобільних) та116 111(безкоштовно з мобільних).

→ Звернутися із заявою або повідомленням про вчинення кібербулінгу до керівника навчального закладу, якщо кібербулінг вчиняється щодо потерпілого в навчальному закладі і кривдником є учень (студент) або член педагогічного колективу.

→ Якщо кібербулінг відбувається в соціальній мережі (наприклад, Facebook, Telegram, Вконтакте, Twitter, Youtube тощо), потерпілий має можливість звернутися зі скаргою доадміністраторасторінки або групи, що створена у відповідній соціальній мережі, з метою видалення інформації про нього. У випадку відмови адміністратора виконати відповідні дії, потерпілий може звернутися безпосередньодо служби підтримкисоціальної мережі (наприклад, у соціальній мережі Facebook міститься вкладка "Довідка та підтримка") або натиснути кнопку "Поскаржитися".

Важливо!

→ У випадку виявлення в мережі Інтернет, на вебсайті інформації, потерпілий має право вимагати видалення такої інформації із вебсайту, а також, з результатів видачі за відповідними запитами з пошукових систем, котрі скеровують на вказані вище сайти. З цією метою варто звернутися довласника вебсайту(дізнатися дані щодо адміністраторів або власників вебсайтів допоможе сервісWhois).

→ Якщо в досудовому порядку з'ясувати питання не вдалося, потерпілий має право, керуючись статтями 277 та 278Цивільного кодексу України, звернутися безпосередньо досудудля захисту або поновлення своїх порушених прав*.

---

*Наприклад, належними відповідачами у справі вказано власників вебсайтів, оскільки саме вони створили технологічну можливість та умови для поширення недостовірної інформації, а також, пошукова система, яка індексує ці вебсайти, а саме в Україні це, як правило, представник компанії Товариство з обмеженою відповідальністю "Гугл"(рішення Солом'янського районного суді м. Києва від 28 жовтня 2016 року у справі № 760/17173/16-ц).

→ Звернутися доорганів Національної поліціїіз заявою про вчинення адміністративного правопорушення відповідно до статті 1734 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Відповідальність за вчинення кібербулінгу

За вчинення кібербулінгу до кривдника може застосовуватися цивільна, адміністративна або кримінальна відповідальність.

Джерело: Вікіпроєкт "Кібербулінг в освітньому середовищі" (https://wiki.legalaid.gov.ua/)